

РІШЕННЯ
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» (м. Київ) прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» Гуменюк Тетяні Володимирівні на підставі прилюдного захисту дисертації «Державно-правові погляди Іллі Шрага» за спеціальністю 081 «Право». «29» лютого 2024 року.

Гуменюк Тетяна Володимирівна, 1991 року народження, громадянка України, освіта вища.

У 2013 р. закінчила Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» та отримала кваліфікацію юриста, диплом спеціаліста.

Дисертацію виконано на кафедрі теорії та історії держави і права у ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ.

Тема дисертації «Державно-правові погляди Кирила Трильовського» затверджена на засідання Вченої Ради Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» (протокол № 7 від 31 травня 2018 року).

Науковий керівник – Скоморовський Віталій Богданович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК».

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 7 наукових працях, 2 статті опубліковано у наукових періодичних виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, 2 статті – у закордонних фахових виданнях, а також 3 публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

1. Гуменюк Т. В. Становлення державно-правових поглядів Кирила Трильовського у руслі суспільно-політичних процесів в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ ст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2022. Вип. 72. Ч. 1. С. 45-48.

2. Гуменюк Т. Захист прав українського народу в парламентській діяльності Кирила Трильовського. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2018. Вип. 33. С. 34-38.

3. Shutak I., Skomorovskyi V, Muzychenko G., Riabchenko T., Kinzerska T., Humeniuk T. Features of the Norms of the Constitutional Law of Ukraine. *Estudios de Economia Aplicada*. 2021. Volumen: 39-5. P. 1-12. (Scopus).

4. Гуменюк Т. Политико-правовая деятельность Кирилла Трилевского. *Legea și viața*. 2019. Nr. 11/2 (335). С. 39-42.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Шевченко Анатолій Євгенійович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Державного податкового університету. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертації доволі ґрунтовно відображено організаційно-правові засади січового руху крізь призму державотворчої діяльності К. Трильовського, проаналізовано установчі документи організації, акцентовано її мету діяльності та розкрито способи досягнення цієї мети. В основу діяльності організації було закладено принципи рівноправності, демократизму і поваги до власної гідності. Враховуючи цей факт, було б доцільно більш глибоко проаналізувати необхідність використання зазначених принципів у сучасних умовах. Водночас можна було б більш конкретніше показати процеси трансформації січового руху у національну збройну формацію, яка заклала наріжний камінь у основу національної армії й стала історичним передвісником сучасних Збройних сил України.

2. У тексті роботи дисертантка показує вплив К. Трильовського на

формування правової свідомості українського населення Східної Галичини. При цьому зауважується, що правова свідомість українського населення формувалася через досвід боротьби за свої права, які постійно порушувалися місцевою польською адміністрацією. У зв'язку з цим цікаво було б дізнатися: у чому ж причина переслідувань українського руху з боку офіційної влади і чи були вироблені у середовищі української інтелігенції конкретні механізми боротьби з цим явищем? Особливо дане питання актуалізується в контексті депутатської діяльності К. Трильовського, в період, коли дане питання вдалось винести на широкий суспільний загаль та ініціювати шляхи його вирішення на загальнодержавному рівні.

3. Варто позитивно оцінити спробу авторки дослідити погляди К. Трильовського щодо вивчення досвіду іноземних держав у процесі боротьби за національне самовизначення українського народу. Велику роль у цьому процесі він відводив особистісним та організаторським якостям провідних діячів того часу. Зазначається, що запозичення позитивного досвіду такої боротьби він вважав важливим елементом українського національно-визвольного руху. Водночас по тексту належним чином не представлено позицію К. Трильовського щодо особистісного впливу діячів українського національного відродження на вітчизняне державо- і правотворення в кінці XIX – початку XX ст. Вважаємо, що дисертантка має навести додаткові аргументи з цього приводу.

Гоцуляк Юрій Вікторович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії, історії держави і права та філософії права юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Розкриваючи роль К. Трильовського в організації діяльності товариства «Народна воля» дисертантка детально аналізує його внесок в організаційно-правове оформлення та визначення пріоритетних напрямів діяльності товариства. Як відомо, наприкінці XIX ст. товариство стало однією з найбільш чисельних організацій, що здійснювала суспільно-

політичну просвіту усіх верств українського суспільства, захист прав громадян та відстоювання їх у державних інституціях. У зв'язку з цим хотілося б більше дізнатися: яким чином перебування К. Трильовського у керівних структурах даної організації вплинуло на формування його державно-правових поглядів, та яким саме чином така діяльність сприяла поширенню національно-визвольних ідей серед українського населення?

2. У дисертації доволі глибоко проаналізована парламентська діяльність К. Трильовського у період його другої каденції в Австрійському парламенті 1911-1914 рр. У цьому зв'язку авторка розкриває його основні напрями діяльності у парламенті, а саме: захист прав та свобод українського населення краю, озвучення та вирішення питань соціально-економічного характеру, боротьба за право використовувати українську мову тощо. При цьому надто мало уваги звертається на офіційні програмні документи, які використовував політик. Водночас було б доцільно більш детально відобразити конкретні наслідки діяльності парламентарія саме у практичній площині: які з ініційованих питань вдалось вирішити, а які ж не знайшли підтримки в офіційній владі?

3. Дисертантка надає доволі цікаві відомості стосовно поглядів К. Трильовського на особливості французького державотворення в контексті революційних подій кінця XVIII століття. Зазначається, що досвід боротьби французького народу за свою державність та незалежність неодноразово викликав науковий інтерес ученого. Зважаючи на вивчення такого досвіду у тексті роботи йдеться здебільшого про важливість його запровадження у процесі національно-визвольних змагань українського народу за свою свободу і самостійність. Проте хотілося б уточнити: який саме досвід і в якій конкретно сфері пропонується запозичити у процесі розбудови української державності?

Корольова Вікторія Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Авторкою у тексті дисертаційного дослідження наводиться позиція К. Трильовського стосовно боротьби українського народу за своє національне визволення не лише мирними парламентськими формами, у зв'язку з чим обґрунтовувалась необхідність військової організації суспільства з урахуванням історичного досвіду національно-визвольної боротьби українського народу. Зауважимо, що тогочасне законодавство Австро-Угорщини не передбачало заснування такого роду організацій. Виходячи з цього, цікаво було б дізнатися, яким чином вдалося легалізувати діяльність січових товариств, та в чому полягала їх відмінність від інших товариств та організацій, що діяли у той час?

2. По тексту роботи простежується активна участь К. Трильовського в організації вічевої діяльності на території західноукраїнських земель, так як саме на вічах розглядалися ключові для місцевого населення питання. У зв'язку з цим цікаво було б більш детально довідатися: як саме така діяльність позначилась на формуванні державно-правових поглядів діяча, і які конкретно питання вдалось вирішити шляхом її організації та здійснення?

3. У дисертації розкривається роль К. Трильовського у процесі дослідження історії розвитку української державності в умовах імперської колоніальної політики. Особливий інтерес вченого пов'язаний з особливостями існування Запорізької Січі, впливом на ці процеси царату та його оточення. Виходячи з цього, вважаємо, що доцільним було б більш детально відобразити специфіку епохи досліджуваного періоду та показати істинну природу імперського самодержавного режиму. Це дало б можливість глибше усвідомити сутність тих викликів та проблем, з якими довелось зіткнутися українцям у процесі боротьби за власну свободу і незалежність.

Биков Олександр Миколайович, доктор юридичних наук, ст. наук. співробітник, професор кафедри теорії та історії держави і права Університету «КРОК». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. З тексту роботи видно, що К. Трильовський здобув докторський ступінь у 1894 р. у Кракові, отримав фах адвоката та склав адвокатські

іспити. Проте надалі інформація стосується тільки специфіки його адвокатської діяльності, а зміст та характерні риси наукової кваліфікаційної роботи К. Трильовського розглядаються лише побіжно. З зв'язку з цим здобувачці доцільно було б глибше зупинитися на даному питанні і зазначити: яким чином докторський ступінь з права вплинув на становлення адвокатського фаху правника та чи було використано його основні положення як наукову основу для подальших розвідок автора?

2. З тексту дисертації не повною мірою зрозуміло, чому саме К. Трильовський вважав входження західноукраїнських земель до Австрійської держави явищем більш позитивним, ніж їх перебування у складі Польщі (с. 80). Вважаємо, що дисертантці можна було б навести більше аргументів з даного питання та, на основі відображення позиції діяча, чітко порівняти особливості державно-правового розвитку українських земель у складі обох держав.

3. У дисертації зауважується, що у ході активної парламентської діяльності К. Трильовському вдалося подати офіційний запит до президента Палати послів щодо злочинів уряду стосовно політичних в'язнів. Зокрема він засуджував тортури, які широко використовувались царським відносно представників революційного руху, а тому публічно вимагав від австрійського парламенту виступити з критикою таких дій на міждержавному рівні (с. 85). Водночас далі по тексту не відображено, яка подальша доля цього запиту і чи вдалося в умовах загальноімперського режиму актуалізувати дане питання на широкий суспільний загал?

Француз Анатолій Йосипович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Університету «КРОК». Оцінка позитивна без зауважень.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертація Гуменюк Тетяни Володимирівни на тему «Державно-правові погляди Кирила Трильовського», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є завершеним самостійним науковим

дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261; «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради;

«Проти» – 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада Університету економіки та права «КРОК» присуджує **Гуменюк Тетяні Володимирівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої вченої ради:

доктор юридичних наук, професор

 Анатолій ФРАНЦУЗ

Опонент:

доктор юридичних наук, професор

 Анатолій ШЕВЧЕНКО

Опонент:

доктор юридичних наук, доцент

 Юрій ГОЦУЛЯК

Рецензент:

кандидат юридичних наук, доцент

 Вікторія КОРОЛЬОВА

Рецензент:

доктор юридичних наук, ст. наук. співробітник

 Олександр БИКОВ

